

AZ ELSŐ SZÁMÚ MISSZIÓTERÜLET MAGYARORSZÁG

Mivel Magyarország Németország szövetségeseként vett részt a háborúban, valószínű, hogy ennek tulajdonítható, hogy Magyarország lett az első számú misszióterülete a Németországban kiszakadt csoportnak. Az egymással szembeálló országok között ugyanis eléggé korlátozottá vált a kapcsolatteremtés, a személyes átutazás lehetősége pedig még inkább. Ilyen körülmények között tehát szinte természetes, hogy először Magyarország gyülekezeteiben jelenik meg a németektől induló propaganda.

Még az Egyházon belül

A magyarországi szakadás kibontakozásának első jeleit 1916 második felére lehet helyezni. Ekkor azonban, miként egy lázadásban vagy összeesküvésben szokott lenni, minden a legnagyobb titokban történt. Idős Pogány Lajos, aki egészen fiatal adventistaként került az elszakadt csoport vezetői közé, idős napjaiban tett visszaemlékezéséből válik ismertté az a mód, ahogyan itt Magyarországon próbált tért hódítani a németországi szakadár mozgalom. Ez a mintegy három órás visszaemlékezés, egy interjú keretében lett magnószalagra rögzítve. Ebben az interjúban a feleségével – szül. Fülöp Ágnessel – együtt mondták el a kibontakozással kapcsolatos emlékeiket. Pogány Lajos a magyarországi kibontakozás résztvevője volt, Fülöp Ágnes pedig az Erdélyben történetekre tudott visszaemlékezni.

A Kecskeméten lakó Pogány család keresztségi felkészítését Ősz B. Mihály biblia munkás (Budapest Baross utcai gyülekezet tagja), a felkészítés feladatát rábízta a fiatal, még csak nemrégiben megbízott munkatársára, Friedrich Józsefre. Ő azonban ekkor már kapcsolatban volt a Németországban kiszakadt csoport

képviselőivel, ezért a kecskeméti felkészítést már a szakadár csoport speciális elvei szerint végezte. Bár még semmit sem mondott el nekik arról, hogy készülöben van az Adventista Egyháztól való elszakadás. Így aztán a kecskeméti keresztelendők a H.N.A. Egyház Budapest Baross utcai imaházában kereszteltek meg. Ilyen módon próbálták biztosítani azt, hogy a tényleges elszakadás pillanatában már legyen egy biztos tábor, akik velük tartanak majd.

Ugyanilyen módon indították el és adták ki az első sajtótermékeiket is. Felelős kiadóként „A Hetednap Adventisták Budapesten” feliratot jelölték meg irataikon, mintha ezeket az iratokat az Adventista Egyház jelentené meg a tagjai számára. Ezzel egyrészt a felelősséget hárították el magukról, másrészt viszont a gyanútlan testvéreket akarták megtéveszteni a megjelentetett cikkekkel és tanulmányokkal. Erre a tisztességtelen szándékra volt kénytelen reagálni Huenergardt János testvér, aki abban az időben az Unió vezető prédikátora volt.

„Felvilágosításul

Ez év elején testvéreink közül egyesek egy-egy füzetet kaptak, amelynek címe: „Az igazság őrállója”, s amelynek kiadói gyanánt „A Hetednap Adventisták” vannak megjelölve. A félreértés elkerülése végett kijelentjük, hogy ezen irat nem a Hetednap Adventistáktól származik, hanem ezen címét a füzet kiadói jogtalanul használják.

Az irat legtöbb része a már tőlünk is kiadott cikkek és szombatiskolai leckéink töredékéből áll, hozzá fűzve, vagyis jobban mondva összevegyítve a füzet kiadónak a megjegyzéseivel és észrevételeivel, nem említve a teljesen új nézeteket is. Így természetes, hogy sokszor az eredeti gondolat elvész, és az értelem alig-alig ismerhető fel, amely azután félreértésre ad okot.

Az adventisták eleitől fogva hívei voltak a lelkiismereti szabadság elvének, és ma is úgy áll a dolog, hogy nem ítélnék el senkit sem a saját meggyőződéséért. Ellenben a fent nevezett füzetben azt mondják, hogy a „hivatalos adventisták” elestek az igazságtól, és a testvéri közösségből „Babilon” lett, mivelhogy bizonyos dolgokban másképpen vélekednek, mint az őrálló kiadói.

Kilépésre szólítják fel a gyülekezeteink tagjait. Felszólításukat azzal indokolják, hogy Luther Márton is kilépett a Katolikus Egyházból és White E.G. is elhagyta a Metodista Egyházat. Erre nézve pedig az igazság az, hogy Luthert kiátkozták az egyházból, és White E.G.-t kizárták a Metodista közösségből. Ez azért történt, mert ezen két egyháznál nem volt megadva a lelkiismeret szabadsága. Az „Igazság Őrállója” kiadói azonban azt állítják magukról, hogy ők megmaradtak a régi álláspont mellett. Ha így van, akkor miért szólítják fel testvéreinket arra, hogy lépjenek ki a közösségből? Ha ők tényleg megmaradtak az „eredeti igazság” mellett, akkor ne harcoljanak ellenünk, s ne mondják rólunk, hogy elestünk az igazságtól, holott a fennálló kérdésben most is éppen úgy vélekedik az Adventisták közössége, mint a háború előtt. Azonban sem Luther Márton, sem White E.G. testvérnőt nem lehet azzal a következetlenséggel vádolni, hogy magukat katolikusnak vagy metodistának nevezték volna, miután azon egyháztól elváltak. Ha tehát ők elhagynak minket, akkor hagyják el a nevünket is. Így követeli ezt a logika, így követeli ezt az őszinteség és az igazság is.” (Evangéliumi munkás 1917. / X. évfolyam, 1. szám 13. old.)

A magyarországi vezetők bemutatása

Szükségesnek tartom azoknak bemutatását, akik a magyarországi elszakadás szervezői és végrehajtói voltak. Azért tartom fontosnak ezt, mert ezeknek az embereknek a

megismerése által egyfajta képet kaphatunk arról a mozgalomról is, amelynek vezető egyéniségei voltak a kibontakozás idejében. Különösen szeretném a figyelmet arra a sajátos tényre irányítani, hogy ezek az emberek szinte kivétel nélkül még egészen fiatal, szinte gyerekek voltak akkor. Olyan emberek voltak, akik életkoruk jellemző tüneteként azt hitték, hogy az egész világ megmozgatására képesek, - és valóban képesek is voltak - csak hogy ez a lelkesedés nem párosult megfelelő ismerettel, tapasztalattal és főként nem önuralommal. Ezek hiányában pedig az a képesség, amit Isten adott nekik, amit a jóra használhattak volna fel, rossz irányba fordult, és a pusztítás eszköze lett az Egyház rombolására.

Friedrich József

Első helyen Friedrich Józsefet kell említeni a Reformmozgalom úttörői között, mint olyan személyt, aki a magyarországi elszakadás eszmei szerzője és irányítójaként tevékenykedett. Róla azt tudjuk, hogy már 1914-ben a Budapest Baross utcai gyülekezet tagja volt, ahol az ifjúsági osztály munkásaként az énekvezetést végezte. (Evangéliumi Munkás 1915 / 1. szám 4. old.) 1914 december 26-án egy ünnepélyes istentiszteleten vezette az ifjúsági és gyermekórust, majd felesége énekszolgálatát kísérte harmóniummal. A következő hírből már azt tudhatjuk meg, hogy 1916 januárjában az Unió Bizottság határozata alapján, mint bibliamunkás indulhat el az Egyház szolgálatában. (Szigeti Jenő: Fejezetek a H.N.A. Egyház magyarországi történetéből. 148. old.)

Azt viszont már a Reformmozgalomból való forrásokból tudjuk, hogy ekkor már a szakadarság gondolatával indult munkába. Az Egyház vezetői azonban még mit sem tudtak erről. (Interjú: Id. Pogány Lajosnak és feleségének visszaemlékezése a Reformmozgalom kialakulásáról) Mint fiatal kezdő munkást, Ősz B. Mihály mellé osztották be, aki a kecskeméti barátok keresztségi felkészítését bízta rá. A felkészítésüket azonban már a szakadatok speciális tanításai szerint végezte, bár ekkor még kerülté annak elmondását, hogy az Egyháztól való elszakadást tervezi és készíti

elő. Mivel alkalmatlansági igazolvánnyal rendelkezett a katonai szolgálat vonatkozásában, ezért őt nem érintették a háborúval kapcsolatos behívások. Valószínű, hogy az ő tevékenységével kapcsolhatók össze az Adventista Egyház neve alatt megjelentetett olyan iratok, amelyekkel szemben az Egyház kénytelen volt elhatároló nyilatkozatot megjelentetni.

1918 végén Erdélyben két gyülekezeti vén is kapcsolódott az elszakadtakhoz, így lehetővé vált a felszentelés hiányának megoldása is. A háborús körülmények miatt azonban csak szökre lehetett a határokon átjutni. Négy fiatal szerettek volna Magyarországról felszenteltetni az Erdélyben - Besén - megtartott összejövetelen. Friedrich József azonban nem merte vállalni a határon való átszökés kockázatát, ezért ő lemaradt erről az alkalomról és nem lett felszentelve. Az a körülmény, hogy azok, akik általa kerültek be a Reformmozgalomba, már fel lettek szentelve prédikátorokká és ő nem, olyan lelki sebet jelentett számára, ami miatt nemsoká visszahúzódott a munkától, később pedig a Reformmozgalomtól is elszakadt. Valószínű, hogy a „Harmadrészesek”-kel került kapcsolatba. Ez a csoport a Reformmozgalomból szakadt ki, mivel olyan szélsőséges és fanatikus elveket képviseltek, amit még a Reformmozgalom sem volt hajlandó felvállalni. Ettől kezdve azonban már semmit sem tudunk róla. (u.o.)

Freiberger Sándor

1898-ban született Kolozsváron, de az események idején már valószínűleg Budapesten élt. 1916-ban „18 éves korában ismerte meg az igazságot”. (Interjú: Id. Pogány Lajosnak és feleségének visszaemlékezése a Reformmozgalom kialakulásáról) Nemsokára közeli kapcsolat és barátság alakult ki közte és Friedrich József között, aminek nem maradt el a következménye sem. Ő is elkötelezte magát az elszakadás mellett, és szinte a legaktívabb segítőtársa lett Friedrichnek. Freibergernek is volt alkalmatlansági igazolványa a katonaságtól, így a háborús behívások őt sem érintették. A Friedrich-kel való

barátságkötés után nemsokára átment Erdélybe, hogy ott is megpróbálja elindítani speciális missziójukat, és megszervezni azokat, akik azonosulni tudnak az elképzeléseikkel. Erdélyi missziójának eredményeként, munkája áterjedt a román területre is, ahol két gyülekezeti vén is átállt az elszakadtak közé. Ez a két vén szentelte prédikátorrá a három magyar fiataalt 1918-ban: Freiburger Sándort, Anuló Mihályt és Urszán Konstantint.

Erdélyi misszióját nagyon csúfos körülmények között kellett elhagynia. Kezdetben, tanításaiban a házasság ellen foglalt állást, ennek ellenére három munkatársnőjével is folytatott szerelmi viszonyt, míg végül az egyik leleplezte ezt a kapcsolatot. A három nő egyikét később feleségül is vette, majd nem sokkal ezután elhagyta Erdélyt, és visszatért Magyarországra. (Paulini P.P.A: Az úgynevezett Reformmozgalom keletkezése, tanítása, működése és végeredménye Romániában 5. old.) Ettől kezdve a magyarországi szakadár vezetők egyikeként járta az országot. Meglehetősen aktív részt vállalt az újonnan szervezett gyülekezet életének alakításában és szélesítésében. Bár mintegy húsz évet töltött el ebben a magaválasztotta misszióban, életére ennek ellenére mégis az volt jellemző, amit Pál apostol mond: *„Kiknél megvan a kegyesség látszata, de megtagadják annak erejét”*. (2Tim. 3,5.)

A magyarországi tartózkodása is hasonló módon ért véget, mint korábban az erdélyi. A Baross utcai vegetárius étteremben dolgozó testvérnők egyikével szerelmi viszonyba kezdett, aminek lelepleződése után 1938-ban kizárták a közösségből. Ezekután feleségétől elvált, itt hagyta Magyarországon, újra visszament Erdélybe. Ott újra nősült, majd egy cipőboltot nyitott, és ezzel végleg kilépett a Reformmozgalom történelméből. (Interjú: Juhász Mihályné visszaemlékezése a Reformmozgalom történelmére)

Anuló Mihály

Anuló Mihály a Békés Megyében lévő Gyula városából származó fiatalember. Először a szülei lettek reformisták, később azonban ő is. Amikor behívták katonai szolgálatra, a reformista

elvei miatt elszökött a katonaságtól. Mint katonaszökevénynek teljesen meg volt bénítva a mozgási lehetősége, hiszen semmilyen igazolványa sem volt. Ezért Freiburger Sándor átadta neki a saját alkalmatlansági igazolványát, a hatóság előtt pedig azt mondta, hogy elvesztette, és így kapott egy másikat. 1918 végén Anuló is egyike volt annak a három fiatalnak, akiket Erdélyben felszenteltek prédikátorrá. Pogány Lajos, aki közvetlen munkatársi kapcsolatban volt vele, - hiszen bizonyos ideig egy párban kellett dolgozniuk - így emlékezik vissza rá: „Amikor Anuló is átjött Magyarországra, (valószínű, hogy a felszentelés utáni visszatérésre gondol Erdélyből) akkor elkezdődtek a súrlódások, mivel összeférhetetlen volt... Nem volt lelki ember, hanem pökhendi és fölényes. Nem volt jó munkatárs, de azért eldolgozgattunk együtt.” (Interjú: Id. Pogány Lajosnak és feleségének visszaemlékezése a Reformmozgalom kialakulásáról)

Munkásságáról szinte semmi sem maradt fenn az utókor számára. Egyetlen tanulmány van a birtokomban, amely tőle származik: „Legegészségesebb, és így legolcsóbb életmód szépsége” címmel. Ez a tanulmánya a Budapesti Vegetárius Egyesületben felolvasott előadásának a kibővített változataként jelent meg 1935-ben. Bokor Albert testvér mondta el a visszaemlékezésében, hogy Anuló életét és gondolkodását teljesen áthatották a „bicsérdista” eszmék. (Interjú: Bokor Albert visszaemlékezése a Reformmozgalom kialakulásáról)

Kezdetben a társaival együtt Ő is ellenezte a házasságot, és a házastársak közötti szexuális kapcsolatot. Az előbb említett tanulmányának egyik fejezetében is tesz említést erről a látásmódjáról. Ahogy azonban ez lenni szokott, az ilyen gondolkodású próféták előbb-utóbb maguk is belekerülnek abba, ami ellen hadakoznak. Mivel azonban nem a hittestvérei közül választott magának feleséget, vagyis nem a Reformmozgalomból, hanem az Adventista Egyházból választotta élettársát, ezért 1936-ban őt is kizárták a Mozgalomból.

Urszán Konstantin

Urszán Konstantin mint katonaszökevény került Erdélyből Magyarországra. Nemsokára azonban elfogták, és mint katonaszökevényt a tápiósülyi fogolytáborba vitték. Amikor továbbszállították, akkor a mai szlovák területnek számító Árva megyébe vitték kényszermunkára egy kőbányába. Innen szöktette ki Freiburger oly módon, hogy a két őrségváltás között átvágta a kerítés dróthálóját, és azon keresztül tudott kiszökni az alkalmas pillanatban. Ekkor Freiburger, Urszánnak is odaadta a katonai alkalmatlansági igazolványát, és ő ismét váltott egy másikat az előző módon, ismét azzal az indokkal, hogy az előzőt elveszítette. Az igazolványok alapján ekkor már három Freiburger járta az országot, bár Urszán még így sem nagyon mert mozogni a nyilvánosság előtt. Ezek után Gyulán telepedett le, és ott fordította románra a magyar nyelvű „Igazság Őrállója” című folyóiratokat. (Interjú: Id. Pogány Lajosnak és feleségének visszaemlékezése a Reformmozgalom kialakulásáról)

Urszán Konstantin is egyike volt azoknak a fiataloknak, akik 1918-ban lettek felszentelve prédikátorrá. A Reformmozgalmon belüli állandó villongások és ellenségeskedések miatt azonban csak alkalmyszerűen élhetett a felszentelt prédikátor jogaival. Különös információként figyelhetünk arra, hogy az 1922-es választó konferenciáról készült jelentésben egyetlen felszentelt prédikátorról sem történt említés, pedig hárman is voltak felszentelt prédikátorok. Valószínűleg a belső hatalmi harcok miatt a konferencia nem hitelesítette egyiküket sem. Urszán Konstantin is csak mint az irodalmi bizottság tagjainak egyike van megemlítve. (Szombati Őrálló 1922. / 4. szám 49. old.) Egy évvel később viszont már újra felszentelt prédikátorként lett hitelesítve. (Szombati Őrálló 1923. / 4. szám 42. old.) A Reformmozgalomban eltöltött szolgálatát ez a hullámvás jellemezte: hol fent, hol lent. A legkitartóbb ellenfelének éppen a sógora, Pogány Lajos bizonyult, a felesége ugyanis Pogány Lajos nőtestvére volt.

Az 1930-as évek elején misszionáriusi küldetéssel Brazíliába lett küldve. Az ottani munkájának eredményeként kapcsolódott a Mozgalomhoz a Dévai család. Az akkor még fiatal gyerek - Dévai Ferenc - a hetvenes években már a Generál Konferencia elnöke lett, és még ma is aktív tagja a legfőbb vezető testületnek. Urszán Konstantin feleségének szervezete azonban nem bírta elviselni a brazíliai éghajlatot. Egészségi állapota válságos helyzetbe került, ezért úgy döntöttek, hogy visszajönnek Magyarországra. Aszalós István, aki ezek után Urszán helyébe lett kiküldve Brazíliába, visszaemlékezésében még azt is megemlíti, hogy Urszán visszautazásában az is közrejátszott, hogy nem értették meg magukat Lavrikkal, aki abban az időben a Brazil Misszió vezetője volt. (Aszalós István levele: Dr. Szigeti Jenő részére küldve - 1985. nov. 18.)

Mivel pedig erre a visszautazásra nem kértek engedélyt, - az is lehet, hogy kértek, csak nem kapták meg, ma már tisztázatlan - ezért saját maguk döntötték el, hogy minden áron hazautaznak, így a Generál Konferencia fegyelmi alá helyezte Urszánt. Ezt a helyzetet még csak súlyosbította az a körülmény is, hogy Urszán az itthoni munkatársakkal sem tudott közös hangot találni. Az itthoniak az elért pozícióikat féltették tőle, ezért mindenben ellene fordultak. Minél jobban ellenségessé vált a légkör körülötte, annál inkább érlelődött benne az a felismerés, hogy nem jó helyen van. Amikor ez a gondolat éretté vált benne, akkor feleségével együtt úgy döntöttek, hogy kilépnek a Reformmozgalomból, és az Adventista Egyházhoz csatlakoznak. Ez meg is történt, és itt élete végéig visszahúzódó csendes életet élt. Utolsó éveit az Egyház Tasson lévő szeretet otthonában töltötte.

Pogány Lajos

1896-ban született Kecskeméten. Ősz B. Mihály könyvtárosítása által ismerte meg szüleinek otthonában az adventüzenetet. Az egész Pogány család fogékony volt az

evangélium üzenete iránt. A döntésre jutott Pogány családot Friedrich József készítette fel keresztségre. Titokban azonban már a reformista elvek szerint tanította őket. Ősz B. Mihály azonban, aki Friedrich felettese volt, minderről semmit sem tudott. Keresztységük az Adventista Egyház Budapest, Baross utcai imaházában történt, valószínűleg 1916-ban. Mivel Pogány Lajos az egyik szemét elveszítette, mint kovácsinas - egy belepattant vasszilánk miatt - ezért fegyveres katonai szolgálatra őt sem hívták be. Később azonban, már mint adventistát, hadimunkára kötelezték. Egy műhelyben kellett dolgoznia, ahol a szombati munkamegtagadás miatt fogdába került. A fizetés felvételre azonban ő is elment szombaton, amiért egy zsidó őrmester nagyon megszegényítette. Később elszökött ebből a munkatáborból, és különböző helyeken bujkált. Esetenként éjjel a kertre nyíló ablakon kellett menekülnie az őt kereső csendőrök elől.

Egyik alkalommal a Baross utcai gyülekezetben volt, ahol egy Bémer nevű svájci prédikátor szolgált, aki szolgálata közben a következőket mondta: „Vannak itt a gyülekezetben olyanok, akik túlzásba viszik az igazságot, és fanatikus nézeteket vallanak, de ezekre nem kell hallgatni.” (Interjú: Id. Pogány Lajosnak és feleségének visszaemlékezése a Reformmozgalom kialakulásáról). Mivel Fridrich ekkor az anyósánál lakott, ezért ahogy hazament, azonnal elmondott nekik mindent, amit most a gyülekezetben hallott. Ekkor világosították fel arról, hogy a gyülekezetben egy kiszakadás van előkészülőben. Pogány Lajos azonban ekkor még óvatosan visszahúzódtott, és nem kötelezte el magát az elszakadás mellett.

1918 elején könyvevangélista testvérnők jöttek Erdélyből, akik eljutottak a Pogány családhoz is. Úgy tettek, mintha az Adventista Egyház könyvevangélistái lennének, de valójában már a Reformmozgalom tanításai szerint beszéltek az igazságról. A velük való beszélgetések hatására kapcsolódott a Pogány család is az elszakadt mozgalomhoz. Ekkor Huenergardt testvérnek is tudomására adták, hogy ők is kilépnek a gyülekezetből.

Még ugyanebben az időben, 1918 tavaszán, Friedrich és Freiburger elhívták Pogány Lajost missziómunkába. Először Freiburgerrel indult Makó környékére. Majd nemsokára Anuló lett a közvetlen munkatársa. Később pedig Baji Istvánnal dolgozott együtt. 1922-ben már őt választotta az évi konferencia területi elnöknek, amikor egyúttal a prédikátorrá való felszentelése is megtörtént. Ettől kezdve 1940-ig kisebb megszokásokkal mindig a Mozgalom élvonalában állt.

Rendkívül agilis, csak a küldetésének élő ember volt. A Reformmozgalom vezetői közül Pogány Lajos volt az, aki még az ellentáborban is egyfajta tekintélyt könyvelhetett el. A magyarországi kialakulás vezetői közül Pogány Lajos volt az egyedüli, aki végig ott maradt a helyén, aki a riválisaitól való megaláztatás napjaiban sem fordított hátat annak, amit korábban képviselt és tanított. Ő az az ember volt, aki mindvégig hitt abban, aminek szolgájává lett. Azok, akik nem váltak áldozataivá a Mozgalomban dúló pártharcoknak, azok tisztelettel vették őt körül idős napjaiban is. Én is úgy emlékszem rá, mint a Reformmozgalom öregjei közül az egyetlenre, aki nem volt csótló, aki nemcsak egy témakörben gondolkodott: - mármint a Nagy-gyülekezet elítélése és a Reformmozgalom magasztalása. Olyan ember volt, aki szívesen beszélgetett lelki dolgokról is, mindig kész volt arra, hogy a fiatalabbaknak segítsen. Soha sem tapasztaltam tőle olyan nagyképűséget, mint a többiektől. Fialat bibliamunkásként is mindig úgy fogadott, mintha kortársak lettünk volna. Mivel gondolkodó típusú ember volt, ezért számomra élvezetet jelentett vele megvitatni, megbeszélni egy-egy igeszakaszt.

Az új stratégia szerint

Amikor Magyarországra is eljutottak a Németországból származó szakadár elképzelések, akkor már csak egészen burkolt formában voltak megtalálhatók az elszakadás kezdetén hangoztatott szempontok. A Mozgalom vezető egyéniségei már

túljutottak az első kudarcon, és tanultak is belőle, ezért ebben az időben már új alapokra helyezték üzenetük lényegét. Már sehol nem beszéltek a németországi próféták kinyilatkoztatásairól. Nem beszéltek Jézus visszajövetelének időpontjáról sem, már nem adtak újabb időpontokat. Ugyanakkor viszont az ezekkel a látomásokkal kapcsolatban kialakult írásmagyarázat és gondolkodásmód még mindig megtalálható volt az általuk kiadott iratokban. Az 1917-ben megjelent „Igazság Órállója” című folyóiratban például a tíz szűzről szóló példázatot a következőképpen magyarázták.

„Ez a nyers elutasítás, melyben az esztelenek részesülnek bölcs zarándoktársaik részéről, könnyen megmagyarázható, ha az esemény időpontját tudjuk, mely a kegyelemidő végére mutat. Az eszesek ekkor határozottan tudják, hogy a balgák véglegesen el lettek vetve, és számukra nincs többé segítség. A kellemetes időben ők erősítést akartak nekik nyújtani az igazságnak szavával, minthogy pedig ezt elutasították, ezzel sorsuk végleg meg lett pecsételve, és eljárásuk továbbra is érvényben marad, és már vissza nem vonható. Átlépték Isten béketűrésének határát. Nem az eszesek feladata, hogy régebbi hittársaikkal közöljék a kegyelem elvetésének szomorú következményét, az örök kárhozatnak sorsát... Ma bekövetkezett a tíz szűz példázatával megjövendőlt szakadás a végidő gyülekezetében.” (Az Igazság Órállója 1917. / 2. szám 5. old)

A múlt hibáiból, melléfogásaiból tanulva, ebben az időben már egy teljesen új stratégiát dolgoztak ki. Olyan pontokat kerestek, amelyeket a fenti példa szerint egy sajátos értelmezés által eltorzítva a saját helyzetükre tudtak alkalmazni. Céljuk az volt - és még ma is az -, hogy minél meggyőzőbben kimutassák az anyagyülekezetnek számító Adventista Egyház elvettetését, és így igazolva lássák az attól való elszakadásuk jogosságát. Ezért egyre inkább pontokba szedve kezdték felsorakoztatni és megfogalmazni különállásuk indokait olymódon, mintha tényleg

ezek miatt alakult volna ki az elszakadás gondolata. - Ezekkel a kérdésekkel, illetve pontokkal egy későbbi fejezetben részletesen foglalkozok. - Az ezekről a pontokról adott magyarázataik többsége egyrészt az igeismeretük hiányosságáról tesz bizonyosságot, másrészt pedig arról a rosszindulatú fanatizmusról, amely kezdettől fogva napjainkig jellemzi ezt a mozgalmat.

A szervezeti munka kialakulása

Miként az már az előzőekből is kitűnt, abban az időben a Reformmozgalomban kétféle módon lehetett valakiből bibliamunkás. A legáltalánosabb volt a magaválasztotta mód, amikor valaki egyszerűen csak eldöntötte, hogy ő most bibliamunkás lesz, vagyis az Úr küldötte, és ha megfelelő eredményeket mutatott fel, akkor senki sem tett ellenvetést a küldetése ellen. A másik esetben pedig a már magát bibliamunkásnak jelölt egyén a hasonlóan gondolkodókat bízta meg ugyanazzal a küldetéssel. Kezdetben tehát semmiféle szervezeti rend sem volt. Még 1918-ban is ezen a módon történt minden, amikor Freiberger Sándort, Anuló Mihályt és Urszán Konstantint prédikátorrá szentelték. Ezért tudott a személyes ellentét annyira kiéleződni, hogy Friedrich József nemsokára visszahúzódott, majd pedig végleg elhagyta a Reformmozgalmat.

A magyar vezetők 1919-ben kaptak hírt arról, hogy Svájcban egy konferenciát tart a Mozgalom. Erre az alkalomra Freiberger Sándor utazott el, hogy a magyar misszió és a magyar érdekek képviselője legyen. Ezen a konferencián történt meg a Magyar Misszió összekapcsolódása a Német Unióval. Ettől az időtől kezdve már rendszeresen kapták a németek irodalmi anyagát, - leckéket, missziós iratokat - amelyeket ebben az időben Pogány Ilona fordított magyarra (Interjú: Id. Pogány Lajosnak és feleségének visszaemlékezése a Reformmozgalom kialakulásáról). Az is meglehet, hogy a Magyar Terület alatt ekkor szinte az egész Erdély, Románia, valamint a Felvidék területeit is értették, hiszen ekkor még szinte

teljességgel a magyar vezetők irányítása alatt élt ezeken a területeken a Mozgalom.

1921-ben a szervezeti felépítésben bizonyos fokú változás következett be. A romániai Plojestben tartott konferencián megbeszélték, hogy az egyre népesebbé váló Magyar Területet Unióvá szervezik át. Ekkor határozták meg a különböző Területek határait is. Ettől kezdve a munkások csak a Konferencia megbízása alapján végezheték munkájukat, éspedig csak ott, ahová küldték, illetve ahová helyezték őket (Interjú: Id. Pogány Lajosnak és feleségének visszaemlékezése a Reformmozgalom kialakulásáról). Ez a Konferencia Duna Unió néven iktatta be a korábban Magyar Területként ismert részt a Reformmozgalom történelmébe (Szombati Órálló 1922. / 4. szám 1. old.). A Magyar Terület továbbra is fennmaradt, de most már csak mint a Duna Unió része, és ténylegesen csak a magyarországi területre korlátozódott.

Az 1922. évet a változások évének is lehetne nevezni. Valószínű ugyanis, hogy a Magyar Terület vezető gárdája nem tudta megemésztetni azt, hogy a Duna Unió megszervezése által ők háttérbe kerültek a vezetésben. Csak ezzel magyarázható az, hogy az év elején hirtelen önálló Unióvá nevezte ki magát a Magyar Terület. Ez a függetlenedési szándék bizonyára a Duna Unió vezető gárdája elleni lépésnek tudható be. Ezt a következtetést igazolta a Duna Unió válasza is, amely nem sokáig váratott magára. Még abban az évben augusztus 17. és 20. között Jászberényben egy konferenciát hívtak össze, amelynek vendége volt Welp Ottó a Generál Konferencia német elnöke és az Erdélyből való Nikolici Demeter a Duna Uniótól, aki egyúttal a Generál Konferencia Bizottságának is a tagja volt ekkor (u.o.). Valószínű, hogy rendcsinálás céljából hívták össze ezt a konferenciát, ami abból is kiderült, hogy a korábban felszentelt prédikátorok most félre lettek állítva (u.o.), és helyettük ez alkalommal Pogány Lajost szentelték fel prédikátorrá, egyúttal megválasztották a Magyar Terület elöljárójává is. Ez a konferencia ugyanis egy olyan határozatot is hozott, miszerint

Magyarország megint csak Misszió Terület lesz, és mint Terület a Duna Unió fennhatósága alá fog tartozni ismét. Kompromisszumnak tekinthető viszont az, hogy a Duna Unió Plojestben lévő székhelyét ideiglenessé nyilvánították ezen a konferencián, azzal a kikötéssel, hogy az elkövetkező időben javaslatot lehet benyújtani az Unió Bizottsághoz egy új Unió-központ székhelyére vonatkozóan (u.o.).

Amint azonban ez várható is volt, ez a rendezés nem hozta meg a kívánt változást, mivel a szavazati többséggel rendelkező Nikolici Demeter-féle vezetés nem akarta átengedni Plojestből az Unió-központot magyar területre, mivel ez az ő pozíciójukat veszélyeztette volna. Ezért a Generál Konferencia 1923-ban úgy oldotta meg ezt a kényes kérdést, hogy Generál konferenciái határozattal a Német Unióhoz csatolta a Magyar Területet (Szombati Őrálló 1923. / 4. szám 42. old.). Ezzel az alkalommal Urszán Konstantint megint hitelesítették, mint felszentelt prédikátort.

1925-ben ugyancsak valamilyen belső válságot él át a Magyar Terület. Sajnos a dokumentumok hiányossága miatt nem tudhatjuk, hogy pontosan mi is történt akkor. Bizonyos jelekből azonban arra következtethetünk, hogy a Magyar Terület részére ismét válságos időszak következett. Az első jelzést az adja, hogy 1925-ben hirtelen megszűnt a „Szombati Őrálló” kiadása. A szombatiskolai tanulmányokat ettől kezdve ismét a „Bibliai Igazságok Őrállója” című folyóiratban jelentették meg. Év végén pedig, amikor a „Szombati Őrálló” első száma újra megjelent, akkor azt már a Romániai Misszió Terület adta ki Brassóban. Majd csak a következő év elején stabilizálódott a helyzet, és állt vissza minden a régi rendszerbe.

A következő dokumentum 1927-ből való, amelyből kitűnik, hogy a Magyar Terület életében megint változás történt. A Német Unió területeinek felsorolásából ugyanis hiányzik a Magyar Terület bejegyzése (Szombati Őrálló 1927. / 4. szám 56. old.). Sajnos nincsenek adataink arra vonatkozóan, hogy mikor váltak el a Német Uniótól.

Azt azonban már tudjuk, hogy 1928-ban jugoszláv irányítás alá került a Magyar Terület. A konferenciái jelentés szerint a Terület elöljárója Zsiva A. Janaty, jugoszláv illetékességű személy lett. Ezt a konferenciát március 28-31-e között tartották meg Kisteleken, ahol 83-an voltak jelen. A konferencia vendége most is Welp Ottó, a Generál Konferencia elnöke. Valószínű, hogy a magyarok ekkor a jugoszlávokkal együtt alkottak egy Uniót. Az a tény, hogy még a Magyar Terület elnöke is jugoszláv illetékességű, arra enged következtetni, hogy ekkor megint a Magyar Terület vezető gárdájának a fegyelmezéséről van szó. Ezt erősíti még az is, hogy a konferenciái jelentés egy szóval sem tesz említést a Magyar Terület felszentelt prédikátorairól. Egyedül Urszán Konstantin nevével találkozunk, vele is csak úgy, mint a kiadó vezetője, és mint bizottsági tag (Szombati Órálló 1928. / 3. szám 46-47. old.).

Zsiva A. Janaty azonban csak a konferenciák alkalmával jött át a Magyar Területre, egyébként Kálmán József bibliamunkás irányította a Magyar Területet Zsiva megbízása alapján. Maga Kálmán József is szerb területről lett ekkor áthelyezve. Ez a döntés azonban két pártra szakította a Magyar Területet. Az egyik oldalon az alföldi gazdagabb, jobb módú réteg Urszán Konstantin oldalán elfogadta a szerb vezetést. A másik oldalon pedig Pogány Lajos és Freiberger József vezetésével a szerb vezetés ellen foglaltak állást.

Pogány Lajos és Freiberger Sándor nem sokáig törődtek bele ebbe az új helyzetbe, hanem végig járták a Magyar Területen lévő testvéreket, és személyes befolyásuk által meggyőzték őket, hogy szakadjanak el a szerb vezetéstől, és függetlenítsék újra a Magyar Területet. Így azután körülbelül egy évig tartó szerb irányítás után elszakadtak a szerbektől is, és független területként működtek tovább (Interjú: Bokor Albert visszaemlékezése a Reformmozgalom kialakulására).

A Magyar Terület életében még az 1934-es év hozott egy kiemelkedő eseményt. Ugyanis ebben az évben Budapesten tartotta meg Generál Konferenciáját a Reformmozgalom. Említést érdemel, hogy ekkor még mindig Welp Ottó a Generál

Konferencia elnöke, aki mintegy 18 éven keresztül tartotta meg ezt a pozícióját (u.o.).